

แนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร*
MANAGEMENT GUIDELINES FOR MOBILIZING RESOURCES FOR SMALL
EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER SAKON NAKHON PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

จักรพงษ์ จักรสิทธิ์*, สุนิสา วงศ์อารีย์, สุชาดา บุปผา

Jagkraphong Jagsit*, Sunisa Wongari, Suchada Bubpha

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อุดรธานี ประเทศไทย

Faculty of Education, Udonthani Rajabhat University, Udonthani, Thailand

*Corresponding author E-mail: nuiy2102@gmail.com

*Tel: 091-361-5041

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและยั่งยืน การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจำนวน 9 คน ประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจึงนำร่างแนวทางมาตรวจสอบความเหมาะสมผ่านแบบยืนยันข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารจัดการระดมทรัพยากรประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี มุ่งสร้างเครือข่ายร่วมกับภาคเอกชนและชุมชนเพื่อสนับสนุนให้รวมถึงการใช้ทรัพยากรร่วมกันในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา จัดกิจกรรมระดมทุน เช่น ผ้าป่า การศึกษาติดต่อภาคเอกชนและองค์กรอื่นๆ 2) ด้านทรัพยากรบุคคล เน้นการระดมจิตอาสา ประชาชนชาวบ้าน จัดสรรหรือหมุนเวียนครูที่มีอยู่เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนนักการภารโรงและธุรการ และสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และงานบริหาร 3) ด้านเงินทุนหรืองบประมาณ เน้นจัดกิจกรรมระดมทุนอย่างเป็นระบบ สร้างความโปร่งใสในการจัดการเงินบริจาค และแสวงหางบสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการประเมินและยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางทั้ง 3 ด้านได้รับผลกรายืนยันว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้ทุกแนวทาง ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาขนาดเล็กให้ก้าวข้ามข้อจำกัดด้านทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทาง, การบริหารจัดการ, การระดมทรัพยากร, สถานศึกษาขนาดเล็ก

ABSTRACT

The research entitled Guidelines for Resource Mobilization Management of Small-Sized Schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office. The objective of this research was to study and establish guidelines for resource mobilization management of small-

sized schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office to ensure quality and sustainable educational management. This study employed a qualitative research approach, with nine key informants purposively selected, consisting of educational administrators, school directors, and expert teachers from small-sized schools. The research instruments included semi-structured interviews, and data were analyzed using content analysis. Subsequently, the draft guidelines were verified for appropriateness through a confirmation form, with quantitative data analyzed using frequency and percentage. The findings revealed that the resource mobilization management guidelines comprise three key areas. 1) Material and Technology Resources Focusing on establishing collaboration networks with the private sector and the community to support information technology (IT), sharing resources within educational quality development networks, and organizing fundraising activities, such as educational 'Pha-Pa' (forest robe offerings), while coordinating with private organizations and other agencies. 2) Human Resources Emphasizing the mobilization of volunteers and local wisdom experts, strategically rotating or allocating existing teaching staff to address the shortage of janitors and administrative officers, and strengthening relationships with school boards to encourage participation in learning activities and administrative support. 3) Financial Resources and Budgeting Prioritizing systematic fundraising activities, ensuring transparency in donation management, and seeking supplementary budget support from local administrative organizations. The evaluation and verification by experts confirmed that all three areas of the guidelines are appropriate, feasible, and practical for implementation. These guidelines serve as a vital mechanism for driving small-sized schools to effectively overcome resource limitations.

Keywords: Guidelines, Management, Resource Mobilization, Small Educational Institution

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศและสร้างความสามารถในการแข่งขันทั่วโลก โดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้การศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อมวลชนหรือการศึกษาเพื่อคนทุกคน (Education for All) และได้ดำเนินโครงการเพื่อสนับสนุนพัฒนาการศึกษาและคุณภาพชีวิตมนุษย์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของรัฐในการจัดศึกษาตามมาตรา 54 ไว้ว่า รัฐต้องดำเนินงานให้เด็กทุกคนได้รับ การศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน จนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินงาน ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ผู้ปกครอง/ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียนสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของบุตรหลานให้เต็มตามศักยภาพตลอดจนติดตามดูแลป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหาเรื่องต่างๆ ทางการศึกษาของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562ก) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม 2563 มาตรา 38 กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ

สถานศึกษา และมาตรา 39 ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ประสานการระดมทรัพยากรและที่สำคัญ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถช่วยระดมทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่นเข้ามา ช่วยในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาได้เป็นอย่างดีรวมทั้งสามารถที่จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาของนักเรียน หลายๆ ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษา เป็นนโยบายพื้นฐานทางด้านการศึกษิตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562ก) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พุทธศักราช 2562 โดยเป็นกฎหมายแม่บทเพื่อเป็นฐานหลักใน นโยบายแห่งรัฐด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและการกีฬาของประเทศและเป็นฐานหลักในการปฏิรูป การศึกษาของประเทศการนำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปสู่การปฏิบัติอย่างได้ผลต่อการศึกษาคงเป็นสิ่ง สำคัญในการบริหารงานทางการศึกษา กล่าวคือ การบริหารการศึกษาจะสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยบุคลากรที่มี คุณภาพและปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุน การดำเนินงานมากพอต้องมีวัสดุสิ่งของตาม ความต้องการของโครงการและแผนงาน และจะต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ

จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ได้กล่าวถึงการขาดแคลน ทรัพยากรไว้ดังนี้ 1) จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ขาดแคลน ทรัพยากรที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 2) การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ของโรงเรียนบางส่วนยัง ขาดประสิทธิภาพ 3) จำนวนผู้เรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง 4) คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่หลักสูตร กำหนด 5) ผู้เรียนบางส่วนยังเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 6) ระบบการติดตาม ขาดการต่อเนื่อง และยังไม่นำผลมาใช้ประกอบการวางแผนขับเคลื่อนงานและจากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้กล่าวถึงการขาดแคลน ทรัพยากรไว้ดังนี้ 1) ขาดแคลนตำแหน่ง นักการภารโรงโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก 2) งบประมาณสำหรับการบริหารจัดการในด้าน ความปลอดภัยภายในสถานศึกษาไม่เพียงพอ 3) สภาพอาคาร ประกอบด้วย โต๊ะเก้าอี้ เครื่องเล่นสนาม ภายใน โรงเรียนบางแห่งยังชำรุดทรุดโทรม 4) สถานศึกษาบางแห่งมีสภาพแวดล้อมที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานในด้าน ปลอดภัย 5) บุคลากรและนักเรียนยังขาดความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) และ การรู้เท่าทันสื่อ (Medias Literacy) ดังนั้นการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เป็นการดำเนินงานให้ได้มาซึ่ง ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช้ตัวเงิน อันได้แก่บุคคล และสิ่งของ เช่น ภูมิปัญญา องค์ความรู้วิชาการ แรงงาน การบริหารจัดการ วัสดุครุภัณฑ์สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และ เป้าหมายที่เกิดกับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งระดับนโยบาย และระดับสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดและอุปสรรคในการระดมทรัพยากร จึงนำมาสู่ความจำเป็นที่ต้องวิจัยเพื่อ สร้างแนวทางใหม่ในครั้งนี้

จากสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาตาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562ข) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พุทธศักราช 2562 โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร แสดงให้เห็นว่าปัญหาในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษานั้น เป็นปัญหาที่สำคัญ และควรที่ได้รับการศึกษาหาแนวทางเพื่อแก้ไขอย่างเร่งด่วน หากไม่ได้รับการแก้ไขอาจเป็นผลกระทบต่อการจัด การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษาตาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562ข) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พุทธศักราช 2562 โรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เป็นอย่างไร ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้ปฏิบัติการสอนและในโรงเรียนที่มีขนาดเล็กเพื่อเป็นข้อมูลเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่มี

บทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องในการระดมทรัพยากร มาเพื่อใช้และเพื่อปรับปรุงพัฒนาในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

แผนการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจาก การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ จำเป็นในการบริหารจัดการสำหรับระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร ที่เรียบร้อยแล้วนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา โดยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นมากำหนดเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) (รัตนะ บัวสนธิ์, 2556)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน มาจากการที่ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) เพื่อให้เกิดความหลากหลายตามบริบทในการบริหารจัดการ สำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร โดยผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 1.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการบริหารหน่วยงานทางการศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี
 - 1.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการสำหรับการระดม ทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก
 - 1.3 มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัยขณะดำเนินการวิจัย
2. กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 2.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป
 - 2.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการบริหารจัดการสำหรับการระดม ทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก
 - 2.3 มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัยขณะดำเนินการวิจัย
3. กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 3.1 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปีและมีวิทยฐานะ ขำนาญการขึ้นไป
 - 3.2 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการบริหารจัดการสำหรับการระดม ทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก
 - 3.3 มีความยินดีเข้าร่วมการวิจัยขณะดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้าง (Semi-Structured Interview) (รัตนะ บัวสนธิ์, 2556) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาแนวทางการ บริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร ในระยะที่ 1 มาใช้ในการสัมภาษณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตามกรอบแนวคิดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทรัพยากรเงินทุนหรืองบประมาณ 2) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ 3) ทรัพยากรบุคคล (Williams, A., 1998) เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) (รัตนะบัวสนธิ์, 2556) ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายวันเวลาประเด็นที่จะสัมภาษณ์ล่วงหน้าทางโทรศัพท์

2.2 เมื่อได้เวลานัดหมายผู้วิจัยแนะนำตนเอง

2.3 ทักทายพูดคุยเรื่องอื่นเป็นการอุ่นเครื่องและสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง เพื่อผ่อนคลาย

ความเกร็งหรือความวิตกกังวล

2.4 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์การสัมภาษณ์ และเวลาที่ใช้โดยประมาณ

2.5 ขออนุญาตบันทึกการสัมภาษณ์

2.6 เริ่มต้นการสัมภาษณ์

2.7 ขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับการเสียสละเวลา

2.8 ในกรณีจำเป็นที่อาจต้องทำการติดต่อขอสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผู้วิจัยได้กล่าวเป็นทางเลือกเพื่อขออนุญาตให้สัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

2.9 จัดเก็บสิ่งของเอกสารบันทึกประกอบการสัมภาษณ์ ประเด็นการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียงไว้ด้วยกัน

2.10 จากนั้นจึงนำมาถอดความจากเครื่องบันทึกเสียงชนิดคำต่อคำเพื่อดำเนิน การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ นำไปจำแนกจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและตีความตามกรอบแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินแนวทางต่อไป และส่งแนวทางที่ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ กลับคืนให้ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ทั้ง 9 ท่าน เพื่อยืนยันผลแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

การยืนยันข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยแจ้งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการตรวจสอบคุณภาพข้อมูล และแก้ไขเพิ่มเติมข้อมูลการสัมภาษณ์ต่อผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการทางโทรคมนาคม วิธีการทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และวิธีการทางเทคโนโลยีดิจิทัล

2. ผู้วิจัยจัดส่งเอกสารให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน พิจารณายืนยันเพื่อรับรองแนวทาง

3. ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินการยืนยันของผู้ให้ข้อมูลดังนี้ 1) กรณีเห็นด้วยจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80.00 ให้ถือว่าแนวทางสามารถนำไปใช้ได้ และ 2) กรณีเห็นด้วยจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 80.00 ให้กลับไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลใหม่

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

1.1 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันสำรวจความต้องการวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่จำเป็นของโรงเรียนอย่างรอบด้าน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนการใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับความต้องการกำหนดเป้าหมายการระดมทุนที่ชัดเจน

1.2 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันแสวงหาแหล่งทรัพยากร สื่อสารและขอความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สร้างเครือข่ายกับโรงเรียนขนาดใหญ่เพื่อรับบริจาคอุปกรณ์ที่ไม่ได้ใช้แล้ว จัดกิจกรรมระดมทุน เช่น ผ้าป่าการศึกษาติดต่อภาคเอกชนและองค์กรอื่นๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนทรัพยากรในรูปแบบต่างๆ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ หรือความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ ขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เช่น งบประมาณซ่อมแซมอุปกรณ์ หรือสนับสนุนอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงรับบริจาคจากศิษย์เก่า ธนาคาร และแหล่งอื่นๆ

1.3 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละห้องเรียน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จัดหาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีที่จำเป็นผลิตสื่อการสอนเองเพื่อลดค่าใช้จ่าย DLTV เป็นเทคโนโลยีพื้นฐานยืมสื่อจากโรงเรียนอื่นในศูนย์เครือข่ายเดียวกัน

1.4 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันประเมินความคุ้มค่า ร่วมกันสร้างความร่วมมือและพัฒนาอย่างยั่งยืน ขอรับการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและเครือข่ายภายนอก มีส่วนร่วมในการประเมินผล หาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนของโรงเรียน

2. ด้านทรัพยากรบุคคล

2.1 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการหาบุคลากรเพิ่มจากภายนอก ควรพิจารณาใช้ครูร่วมกันระหว่างโรงเรียน หรือจ้างครูอัตราจ้างจากเงินบริจาค และขอความร่วมมือจากปราชญ์ชาวบ้านเพื่อเสริมการเรียนรู้

2.2 การเชิญวิทยากรผู้รู้เฉพาะด้าน ใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น DLTV และ YouTube เชิญวิทยากรภายนอก รวมถึงเชิญผู้มีประสบการณ์มาเสริมทักษะที่จำเป็น จัดศึกษาดูงาน เชิญศึกษานิเทศก์มาบรรยายแก่ครู และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเป็นประจำ การขอความร่วมมือจากศิษย์เก่าและผู้นำชุมชนเป็นสิ่งสำคัญมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในการพัฒนาโรงเรียน โดยการสร้างเครือข่ายศิษย์เก่า นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา และเชิญผู้นำชุมชนมาเป็นที่ปรึกษาในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2.3 การบริหารจัดการบุคลากรที่มีอยู่ จัดสรรครูให้ครบทุกระดับชั้นและตรงตามเอกวิชา จัดสรรหรือหมุนเวียนครูที่มีอยู่เพื่อแก้ไขปัญหาขาดแคลนนักการภารโรงและธุรการ สร้างแรงจูงใจและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

2.4 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันประเมินการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพเริ่มต้นด้วยการมีโครงสร้างบริหารที่ชัดเจนและกระจายงานอย่างทั่วถึง การใช้ระบบ HRMS ช่วยในการจัดการข้อมูลบุคลากร การกำหนดเป้าหมายการระดมทรัพยากรบุคคล การสร้างเครือข่ายและการประสานงานกับบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมถึงการประชุมเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ และการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

3. ด้านทรัพยากรเงินทุนหรืองบประมาณ

3.1 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ความจำเป็นและวางแผนการระดมทุน วิเคราะห์ความจำเป็นด้านงบประมาณของโรงเรียนอย่างละเอียด สื่อสารความต้องการและจุดใจภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมพัฒนาจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น

3.2 ทุกภาคส่วนร่วมกันแสวงหาแหล่งเงินทุน ทำผ้าป่าการศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือจากบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) และชุมชน ดึงศิษย์เก่าให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สนับสนุนโรงเรียน ขอการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น ประธานศูนย์เครือข่าย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รวมกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อประสานความร่วมมือและระดมทุนจากชุมชนในรูปแบบต่างๆ เช่น ผ้าป่าสามัคคี

3.3 การสร้างความร่วมมือและพัฒนาอย่างยั่งยืนสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความต้องการพัฒนาเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกให้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แสดงความจำเป็นและความต้องการที่ชัดเจน พร้อมทั้งเป้าหมาย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นความสำคัญและร่วมมือในการระดมทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3.4 ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมกันประเมินการบริหารจัดการงบประมาณอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้เป็นสิ่งสำคัญ โรงเรียนต้องจัดทำรายงานเงินคงเหลือและรายงานการใช้จ่ายทุกเดือน ส่งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยเงินทุกประเภทต้องเข้าระบบการเงินและใช้จ่ายตามระเบียบ นอกจากนี้ ควรตั้งคณะกรรมการให้มีส่วนร่วมในการประเมินผล การดูแลเงินจากการระดมทุนและรายงานผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างชัดเจน

อภิปรายผล

แนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ควรสำรวจความต้องการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และบุคลากรอย่างรอบด้าน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนการใช้งบประมาณที่มีอยู่ และกำหนด เป้าหมายการระดมทุน ที่ชัดเจน ร่วมกันแสวงหาแหล่งทรัพยากร จากภาครัฐ เอกชน และชุมชน ผ่านการจัดกิจกรรมระดมทรัพยากร การขอรับบริจาคจากศิษย์เก่าและภาคเอกชน รวมถึงการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างมีประสิทธิภาพ จัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น จัดหาเทคโนโลยี ลดค่าใช้จ่ายด้วยการผลิตสื่อเอง ใช้ DLTV และขอความอนุเคราะห์สื่อจากศูนย์เครือข่าย พัฒนาบุคลากร ที่มีอยู่ และสรรหาบุคลากรเพิ่ม พิจารณาการใช้ครูร่วมกันระหว่างโรงเรียน จ้างครูอัตราจ้างจากเงินบริจาค ขอความร่วมมือจากปราชญ์ชาวบ้าน และเชิญวิทยากรผู้รู้มาเสริมทักษะ สร้างเครือข่ายศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อขอคำปรึกษาและสนับสนุนในการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความต้องการพัฒนาของโรงเรียน ประเมินความคุ้มค่า และการบริหารจัดการทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากรอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และหาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนของสถานศึกษา สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กมีโครงสร้างปัญหาที่เหมือนกับ งานวิจัยของ (เบญจมา เบญจธรรมธ, 2562) ได้ ศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ด้านการบริหารทรัพยากร งบประมาณควรมีการกำหนดแนวทางในการใช้งบประมาณ โดยยึดระเบียบกฎหมายควบคู่กับระบบ การบริหารการเงิน การบัญชีและมีการตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ สอดคล้อง บริบทของโรงเรียนขนาดเล็กมีโครงสร้างปัญหาที่เหมือนกับ งานวิจัยของ (ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย, 2565) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสาคามเขต 3 บุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสาคามเขต 3 ควรสำรวจความร่งตัวของโครงการหรือกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้เงินหรืองบประมาณแหล่งรายได้อื่นและที่มาของเงินอย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการใช้เงินให้ตรงกับวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับนโยบายเป้าหมายภารกิจของสถานศึกษา ควรดำเนินจัดหาเงินหรืองบประมาณโดยการเสนอขอเงินงบประมาณการขอรับสนับสนุนจากการบริจาคจัดผ้าป่าเพื่อการศึกษาจำหน่ายของที่ระลึกจัดกีฬาการกุศลเพื่อช่วยพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการระดมทรัพยากรในงานวิจัยของ (ทิพมณฑา ทนุการ, 2558) ได้ศึกษาการจัดการเชิงกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ทรัพยากรด้านเงินทุนสถานศึกษาควรดำเนินการสำรวจความขาดแคลนและความด้อยโอกาสของนักเรียนเพื่อนำข้อมูลเสนอต่อผู้บริจาคที่มีวัตถุประสงค์ให้จัดตั้งกองทุนเขียนโครงการสนับสนุนและแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการเงินกองทุนรวมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาจากเงินที่ผู้บริจาคมีวัตถุประสงค์ให้จัดตั้ง และสอดคล้องกับทรัพยากรในงานวิจัยของ (Ekere, S. C. & Oduntan, A. B., 2018) ได้ศึกษาการระดมทรัพยากรของหัวหน้าครูและคณะกรรมการบรรลุปเป้าหมายระดับ ประถมศึกษาใน Oduntani พื้นที่การปกครองท้องถิ่นของ รัฐครอสริเวอร์ไนจีเรีย พบว่า การระดมทุน ด้านการเงิน ทางกายภาพ และทรัพยากรมนุษย์เกี่ยวข้องกับเป้าหมายของโรงเรียน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จุดเด่นในการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งได้เรียงลำดับความสำคัญและความต้องการของทรัพยากรที่ขาดแคลนของสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป แนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 2) ด้านทรัพยากรบุคคลและ 3) ด้านทรัพยากรด้านทรัพยากรเงินทุนหรืองบประมาณ ได้รับการยืนยันว่าใช้ได้ทุกแนวทางข้อเสนอแนะ ซึ่งพบว่ามีความเหมาะสมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 2) ด้านบุคคลและ 3) ด้านเงินทุนหรืองบประมาณ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางดังกล่าวไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี โดยการสร้างความร่วมมือและพัฒนาอย่างยั่งยืน ขอรับการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือกับชุมชนและเครือข่ายภายนอก หาแนวทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืนของโรงเรียน ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป จากการศึกษาวิจัยที่ได้ทำการวิจัย เห็นควรให้เจาะจงในการบริหารจัดการงานวิชาในสถานศึกษา จึงเสนอให้ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสำหรับการระดมทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2562. กรุงเทพมหานคร: กระทรวง.
- ณรงค์ฤทธิ์ ประทุมชัย. (2565). แนวทางการพัฒนาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสาคาม เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสาคาม.
- ทิพมณฑา ทนุการ. (2558). การจัดการเชิงกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วารสารสังคมพัฒนาศาสตร์วิจัย, 6(2), 27-47.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจภา เบญจธรรมธ. (2562). การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารราชภัฏ สุราษฎร์ธานี, 6(1), 47-66.
- รัตน์ บัณฑิต. (2556). วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า14-15 (6 เมษายน 2560)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562ก). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562ข). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Ekere, S. C. & Oduntan, A. B. (2018). Head teachers' resource mobilization and public primary school goals attainment in Odukpani Local Government Area of Cross River State, Nigeria. International Journal of Science and Research (IJSR), 6(8), 1018-1023.
- Williams, A. (1998). Therapeutic landscapes in holistic medicine. Social Science & Medicine, 46(9), 1193-1203.